

8. AS PERDAS ECONÓMICAS CAUSADAS POLOS LUMES

Francisco Fernández de Ana Magán

8.1. DE QUÉN É O MONTE EN GALIZA?

Os 2/3 de extensión do territorio galego está dedicado a monte ocupado por arborado, matogueiras ou pastos. Deste espazo o 97'3% pertence a propietarios privados e só o 2,7 % é de propiedade pública. Dentro dos propietarios privados diferenciamos dous grandes grupos:

-Montes Veciñais en Man Común, que abranguen unhas 600.000 ha con máis de 2.560 comunidades veciñais; estes son os predios forestais de maiores dimensións (200 ha de media).

-Montes de Particulares, nos que se inclúen 1.300.000 ha que pertencen a máis de 400.000 familias; estas propiedades manteñen unha forte parcelación con menos de 2 ha de media por propietario.

Atendendo á súa actividade, os propietarios particulares pódense diferenciar en silvicultores e absentistas, sendo os primeiros os que invisten e traballan o monte; pola contra, unha boa parte dos segundos nin sequera saben onde teñen as súas propiedades herdadas.

Dentro dos primeiros están os socios da Asociación Forestal de Galicia (AFG) que constituímos un colectivo de 1.800 propietarios forestais e 280 Montes Veciñais, cunha extensión de 80.000 ha de montes produtivos nos que se xera o 12% da madeira de Galiza.

As Comunidades Veciñais tamén se poden dividir en tres

Entre os propietarios particulares temos silvicultores e absentistas: os primeiros invisten e traballan o monte, os segundos nin sequera saben onde teñen as súas propiedades herdadas

O monte produce bens tanxíbeis e intanxíbeis; dos primeiros, Galiza obtén 40.000 postos de traballo, cantidade que podía incrementarse

categorías. Aquelas que fan unha xestión directa, con ou sen apoio de técnicos, creando postos de traballo, fomentando unha riqueza moi diversificada e incidindo na promoción cultural e benestar desas comunidades. As que encomendan a xestión dos seus montes á Xunta de Galiza ou a unha empresa a través de convenios ou contratas, tomando unha actitude pasiva en relación co monte e gozando dalgúns recursos. E logo están aquelas comunidades non operativas que deixan o monte abandonado por moi diferentes razóns; neste caso, a Administración ten a obriga por lei de protexelos e xestionalos, pero xeralmente é onde menos fai o seu labor de protección.

8.2. QUÉ PRODUCE O MONTE?

O monte produce bens tanxíbeis e intanxíbeis. Dos bens tanxíbeis, Galiza obtén 40.000 postos de traballo, cantidade que podía incrementarse se os montes estiveran repoboados e mellor tratados tecnicamente. Este sector primario dá lugar a unha potente industria de transformación que fai dos produtos forestais un dos recursos renovábeis máis importantes para este país, ao tempo que esta industria é o segundo sector exportador tras o automobilístico.

Dentro dos bens tanxíbeis máis salientábeis están os seguintes:

-A madeira. O monte galego produce o 50% da madeira do Estado español e temos unhas capacidades altísimas para incrementar esa produción.

-Carne de monte, cunha cabana moi numerosa produtora de carne ecolóxica da cal unha parte moi importante está sen controlar.

-Mel de elevada calidade e diversidade, que se está exportando a moitos países de Europa e abrindo mercado nos EE.UU.

-Cogomelos. “O marisco do monte”, cun valor moi importante que incide nunha poboación das áreas de montaña moi necesitada deste recurso.

-Castaña e outros froitos que voltan a adquirir moita importancia e estanse a converter nun artigo de luxo.

-Enerxía. A biomasa pode fornecer unha importante fonte enerxética. Arestora a AFG está creando a primeira central de biomasa a escala individual en Galiza; esta central vai aquecer un volume edificado equivalente a quince vivendas, tan só coa biomasa dun monte veciñal de 800 ha resultante dos aproveitamentos procedentes dos traballos silvícolas, o que axudará a que eses traballos sexan rendíbeis economicamente.

Entre os bens intanxíbeis podemos subliñar os seguintes:

-Produción de oxíxeno. Elemento fundamental para a vida do home e que xurde da función clorofílica das matas arbóreas e arbustivas.

-Produción de auga de calidade. Este ben é cada día máis importante a nivel galego e mundial; no noso país alimenta a unha importante industria que medra ano tras ano comercializando auga engarrafada que vén purificada do monte a máis da que sae polas nosas torneiras para usos de vivenda e industria.

-Retención do CO₂. A madeira é un medio importante de almacenar carbono. Se quen contamina paga, o que descontamina debera poder cobrar. Iso ten que ser un recurso de futuro.

-Creación de solo. As matas forestais son grandes formadoras de solo que actúan como importante elemento da biosfera. Os incendios causan a destrución de solo de xeito directo pola queima ou indirectamente pola erosión posterior.

-Espazos de lecer. O lecer do que gozamos nestes espazos é dificilmente cuantificábel pero é moita a xente que atopa nestes espazos forestais o lugar axeitado para achegarse á natureza.

-Paisaxe. A paisaxe é un valor subxectivo pero no que concordamos cando diferenciamos o que é atractivo do que non.

-Protección da biodiversidade. O conxunto de seres vivos que se atopan nos montes achegan unha importante riqueza que dificilmente poderemos avaliar.

8.3. A QUÉN AFECTAN OS INCENDIOS?

Todos estes bens son de balde para a sociedade, mais existen, en boa parte, polo traballo dos silvicultores, a quen os medios de comunicación maltrataron e ofenderon o pasado ano dicindo que o monte ardía porque os silvicultores non o

A quen afectan de verdade os incendios é aos silvicultores, porque son as persoas que empregan ilusión, diñeiro, tempo e traballo en facer que unha mata forestal medre

coidaban. Escoitamos falar a xente de “limpar” o monte, pero o concepto é incorrecto. O monte non se “limpa”, o monte desbrózase ou aplícanselle tratamentos silvícolas. Se o limpáramos cometeríamos unha aberración ecolóxica. O monte non arde se non se lle mete lume, entón hai que criminalizar a esa xente incendiaria. E, por outra banda, a gran culpábel da indefensión con que nos atopamos nese verán do 2006 foi a desorde urbanística que obrigou a defensa das vivendas e das industrias a conta do monte.

A quen afectan de verdade os incendios é aos silvicultores, porque son as persoas que empregan ilusión, diñeiro, tempo e traballo en facer que unha mata forestal medre. Os silvicultores miran esa transformación da natureza con amor porque o seu labor se converte en algo fermoso. Cando cos anos conseguen algo ben feito esas árbores adquiren o valor do que se ama. Para poder continuar facendo estes labores o silvicultor precisa recursos económicos polo que ten que sacar un rendemento da súa actividade forestal. Despois dos incendios, o monte coidado e tratado está descapitalizado pola destrución do recurso económico e, naturalmente, o propietario fica desmoronado. Son milleiros de familias que pensan en deixar de coidar o monte por motivo dos lumes: unhas porque sufriron o dano e outras por medo a sufrilo. E aínda que o propietario sexa absentista ten dereito a aproveitar ese recurso económico porque herdou monte e paga os impostos.

Pero como sempre quen perde moito máis cos incendios é a propia sociedade que perde os bens tanxíbeis e intanxíbeis dos que goza de balde. Moitas empresas dedicadas a este sector están pechando pola perda do recurso madeira de calidade para serra e chapa; por riba, aínda se di que os madeireiros poden ter intereses nos incendios. Alguén cre que unha persoa consciente pode querer arruinar aquilo do que vive?

8.4. QUÉ FACER NO FUTURO?

Unha destrución de máis de 70.000 ha de monte en tan pouco tempo foi un forte impacto para o sector forestal e para a sociedade galega. É posíbel que esta desgraza sirva de catarse para o sector e se chegue a reestruturar en boa medida para encarar o futuro con novas ideas. Para levar acabo este cambio é necesario contar coa sociedade galega para que coñeza e revalorice un medio produtivo e ambiental de tanta transcendencia para noso país. Dende esa base os membros da AFG consideramos que non se pode deseñar unha política forestal sen contar prioritariamente cos elementos máis interesados: os propietarios silvicultores.

O monte galego, ao servizo da sociedade galega, ten que ser sustentábel para que se poida manter no tempo. Se iso no se dá, non haberá forma de que o monte perdure. E se non se pode defender, manter e traballar, arderá. Un silvicultor é un conservador da natureza a quen temos que axudar para manter o seu labor en pé. Por iso dicimos que é imposíbel ter ecoloxía sen economía; xa que de non ter un monte produtivo, o resultado será o abandono e como consecuencia a curto ou longo prazo, o lume.

8.5. CONCLUSIÓNS

As perdas económicas causadas polos lumes son moi importantes, xa que a economía é o soporte para entender, sentir e traballar o monte de forma sustentábel. Os propietarios silvicultores, son os grandes afectados directos dos incendios, pero dun xeito máis indirecto estes danos afectan fortemente o conxunto da sociedade galega.

